

Prinsen med de store ørene

Sluttrapport

2009

Beathe Frostad

i samarbeid med

Fortellerhuset

Prosjektet er finansiert med

EXTRA-midler

fra

**HELSE OG
REABILITERING**

Innhold

s. 3	Forord
s. 4	Sammendrag
s. 6	Kap 1. Bakgrunn for prosjektet/Målsetting
s. 7	Kap 2. Prosjektgjennomføring/Metode
s. 10	Kap 3. Resultater og resultatvurdering
s. 12	Kap 4. Oppsummering/Konklusjon/Videre planer

Vedlegg:

1.	Rapport fra Grete Freitag
2	Tilbakemeldinger fra lærere
3	Artikkel i <i>Din hørsel</i> nr. 2/2006
4	Turneoversikt 2006, 2007 og 2008

Forord

I kriker og kroker av Buskerud fylke har barnehagebarn og skolebarn med store og små ører fått høre om “Flimrene”, om “Skriketrollet” og om *Prinsen med de store ørene*.

Vi har lykket i å lage et nytt vokabular, som gjør det mulig å snakke med små barn om det skjøre hørselsorganet på en måte som de kan forstå: Troll er fare! Farlige lyder har vi derfor personifisert gjennom Skriketrollet, og ørenes små flimmerhår er blitt til lydhenterne “Flimrene”.

For unngå å falle inn i pekefingermoralisme, som i lengden kun blir irriterende, valgte vi å sette den skjøre hørselen vår inn i en større og allmennmenneskelig tematikk som barn er svært opptatt av; vennskap.

Prinsen med de store ørene har hatt forebygging av hørselskader hos barn som mål. Dette er det utvilsomt behov for: En svensk undersøkelse viser at ett av seks barn i alderen 9-16 år plages av tinnitus (øresus). Sannsynligvis er situasjonen den samme i Norge, hvilket dannet bakgrunnen for igangsetting av dette forebyggende prosjektet.

Prosjektet har gått over to år, og slutføres i 2008. Prosjektet er gjennomført som et samarbeid mellom HLF, Buskerud Fylkeslag av HLF og Fortellerhuset. Fortellerhuset, ved fortellerne Per Jostein Aarsand, Georgiana Keable og Beathe Frostad, står ansvarlig for det kunstneriske samt prosjektutvikling og -gjennomføring.

En spesiell takk rettes til Einar Flathen – ildsjel og tidligere leder for Buskerud Fylkeslag av HLF – som satte ideen om prosjektet i gang. Grete Freitag – sekretær for fylkeslaget og ildsjel i Buskerud fylkeslag – takkes for aktiv oppfølging gjennom hele prosjektet. Takkes skal også Per Oddvar Hvaal og Jan Martin Hafskjold, også ledere av fylkeslaget i prosjektperioden. Takk dessuten til Torunn Dybvik og Sigrun Svanberg i Lier og Røyken hørselslag. Sist men ikke minst en stor takk til prosjektkoordinator i HLF, Steinar Birkeland, som har loset oss trygt og profesjonelt gjennom alle de formelle delene av prosjektet og som har vært en inspirerende, motiverende og på mange måter støttende part i prosjektet. Vi takker også Birkeland for gode innspill, tanker og ideer for videre bruk av konseptet.

Sammendrag

Bakgrunn

Hørselskader er et problem som rammer selv småbarn. Det forebyggende arbeidet må derfor starte mens barna er små, og skje i et språk og ha en form som når målgruppen. Buskerud Fylkeslag av HLF, med tidligere leder Einar Flathen i spissen, har spesielt vært opptatt av å sette inn forebyggende tiltak allerede for barn i barnehagealder, og tok i den forbindelse kontakt med Fortellerhuset.

Målsetting

Prosjektets målsetting har vært å lage et verktøy for forebygging av hørselskader hos barn. Utfordringen var å kunne snakke om hørselskader slik at barn helt ned i fireårsalderen kunne forstå.

Metode og gjennomføring

Det ble oppnådd ved at Fortellerhuset tok i bruk kunstneriske og kunstpedagogiske virkemidler, i form av fortellerkunst, musikk og drama. Mer konkret ble det diktet en fortelling, som basis for å utvikle og turnere med en forestilling, spille inn en CD samt utvikle et kurs og pedagogisk materiell til bruk i barnehager og skoler.

Fortellingen *Prinsen med de store ørene* handler om en prins som hører så godt at han kan høre hva maurene sier. Men så kommer skriketrollet og spiser opp noen av Flimrene (hørselscellene) hans, slik at han ikke lenger hører hva hans gode venn Maurius sier. Han reiser derfor til Feen Lydia for å få hjelp... Fortellingen er blitt spilt inn på CD.

Fortellerhuset har også produsert forestillingen *Prinsen med de store ørene*, og spilt denne for 74 barnehager samt første, andre og tredjeklassinger og noen fjerdeklassinger ved 27 skoler i Buskerud.

Det er dessuten blitt utviklet og holdt kurs for pedagogisk personale, og produsert pedagogisk materiell for personale i barnehager og skoler. I forlengelse av prosjektet vil disse produktene inngå i en nasjonal satsing HLF har iverksatt på forebygging av hørselsskader i barnehager og småskolen.

Resultater

Gjennom prosjektet har vi laget et vokabular rundt hørsel og det skjøre hørselsorganet, som barn kan forstå og forholde seg til. Vi har satt fokus på emnet hørselsskader ved å gi lærere og førskolepedagoger et verktøy de kan bruke for å sikre at barn tar best mulig vare på sin egen hørsel. Gjennom støtte fra TryggVesta og Undervisningsforbundet, er CD og pedagogisk hefte sendt ut til 5 500 barnehager sammen med brosjyremateriell om hørsel. Brosjyrematerialet er utviklet av HLFs–*Aksjon god lyd*. Både CD og forestilling har bidratt til at HLF har fått oppmerksomhet rundt *Aksjon god lyd* i både lokalt og riksdekkende presse.

Videre planer

Forestillingen er blitt en integrert del av Fortellerhusets faste repertoar, og tilbys dermed på permanent basis til skoler og barnehager over hele landet. I forlengelse av prosjektet inngår produktene fra prosjektet i en nasjonal satsing HLF har iverksatt i 2008 på forebygging av støyskader i barnehager og småskolen: HLF,

Undervisningsforbundet og Fortellerhuset, samarbeider om å distribuere det pedagogiske materialet og CD-en. Prosjektproduktene kan i tillegg bestilles fra HLF og Fortellerhuset. Fortellerhuset arbeider for å få en ekstern distribusjonsaktør, til å distribuere CD-en videre. Vi arbeider for å få den inn under bibliotekenes innkjøpsordning. I tillegg forsøker vi å få gitt ut fortellingen i bokform. Vi er i kontakt med og venter svar fra to store forlag. Tilbakemeldinger fra Skoler og Barnehager er gode, derfor arbeider også for å få "Prinsen" ut til hele kongeriket og søker forskjellige instanser for å få gjennomført dette.

Kap 1. Bakgrunn for prosjektet / Målsetting

Einar Flaaten, tidligere leder av Buskerud Fylkeslag av HLF, ivret og åndet for å arbeide forebyggende mot hørselsskader. For å lykkes i dette må man starte tidlig og rette arbeidet inn mot barna når de er små, sier Einar Flaaten. Siden det forelå undersøkelser fra Sverige som viste at en av seks barn mellom 9 og 16 år allerede har eller har hatt en hørselsskade og at mange av hørselsskadene er varige, så Buskerud Fylkeslag av HLF at det var viktig å sette inn tiltak i forhold til barn allerede i førskolealder. Legatmidler ga økonomi til innkjøp av ett lydøre (dvs. støymåler for veggmontering) til hvert av fylkeslagets 14 lokallag. Hvert enkelt lokallag plukket så ut en barnehage i sitt nærmiljø som fikk ett lydøre til utprøving. Tilbakemeldinger til Buskerud Fylkeslag av HLF viste at "Lydøret" alene ikke var nok. Det var i tillegg behov for å sette dette inn i et større opplegg. De forsøkte således å invitere barnehagepersonale til kurs, men opplevde det som vanskelig å få denne gruppen på banen. Det hele handlet mye om økonomi og vilje til å prioritere. Selv om kursene Buskerud Fylkeslag av HLF tilbød var gratis, ville ikke barnehagene prioritere å sette inn vikar for de som ble borte.

Einar Flaten, som allerede hadde vært i kontakt med og opplevd Fortellerhuset i en annen setting, fikk ideen om å få laget et eventyr som skulle forebygge hørselsskader hos barn, på samme måte som Torbjørn Egner sin Karius og Baktus er blitt en del av vårt vokabular for å ta vare på tennene. Han tok derfor kontakt med Fortellerhuset og samarbeidet var i gang. Fortellerhuset ved Per Jostein Aarsand, Beathe Frostad og Georgiana Keable, utarbeidet den kunstneriske ideen og laget en skisse som lå til grunn for søknaden til Helse og rehabilitering.

Målsettingen for prosjektet var å arbeide forebyggende mot hørselsskader hos barn gjennom å gjøre barn helt ned i førskolealder bevisst på at hørselen er et skjørt organ som vi må ta vare på.

Vi ønsket derfor å lage et eventyr som omhandlet temaet, lage en forestilling som vi kan spille i barnehager og på skoler, utvikle og holde kurs for barnehagepersonell, lage en innspilling på CD av fortellingen, samt få frem et pedagogisk opplegg som lærere og barnehagepersonale kan benytte seg av.

Det er således blitt laget en forteller- og figurteaterforestilling som vi har spilt i barnehager og for de yngste i skolen (dvs. første- og andreklasse og noen ganger opp til fjerdeklasse). Vi har gjort ferdig innspilling av CD. Den er sendt gratis ut til 6000 barnehager sammen med et kunstpedagogisk opplegg utviklet av fortellerhuset. I tillegg har HLF utviklet og sendt med informasjonsmateriell om hørsel og hørselsskader. Pedagogisk opplegg – sammen med en demo-CD, ble testet ut i fem barnehager og en skoleklasse før endelig versjon av CD og hefte gikk i trykken.

Prosjektet er hovedsaklig blitt gjennomført med midler fra Helse og rehabilitering. Fortellerhuset har i tillegg lagt inn betydelig innsats ut over hva det har vært penger til innenfor prosjektrammen. Fremover vil vi søke forskjellige instanser for midler til videreføring av prosjektet.

Kap 2. Prosjektgjennomføring / Metode

Vi har laget et kunstpedagogisk opplegg, der fortellerkunsten med sine pedagogiske styrker har vært den viktigste metoden. Musikk, figur-/dukketeater og dramafaget har også vært en viktig del av prosjektet. Dramafaget har bidratt i forhold til både kurs og det pedagogiske opplegget. Musikk er blitt anvendt som virkemiddel sammen med fortellerstemme på CD samt i forestilling hvor det også er blitt anvendt figur-/dukketeater.

Fortellerkunsten har den egenskapen at den snakker til hele mennesket, både til intellektet, følelsene og den fysiske kroppen. Fortellinger handler om mennesker av levende kjøtt og blod, som tenker, reagerer og føler, mennesker som det er mulig å kjenne seg igjen i og identifisere seg med. Idet fortellingen åpner opp for identifikasjon, åpner den også opp for å tale til følelsene. Formidlig som henvender seg til hele mennesket når dypere enn formidling som kun henvender seg til intellektet. Dessuten er fortelling tilpasset undervisning til alle, både til den sterke og til den svake, hvilket gjør at formen når frem til de aller fleste barn helt ned i treårsalderen. Vi ser at dette er noe av det som gir fortellerkunsten styrke som pedagogisk virkemiddel: Fortellingen når hjem hos de fleste.

Utvikling av forestillingen

I januar 2006 begynte utviklingen av forestillingen *Prinsen med de store ørene*. Fortellerhuset hadde egentlig lagt opp budsjettet slik at to fortellere skulle gjøre dette, men etter nye diskusjoner og revurdering, fant vi ut at det var nødvendig å ha en utenforstående som kunne ha regi og skrive ned manus etter hvert som improvisasjonene skred frem. Utviklingen var en spennende prosess hvor vi oppdaget mye – alt fra det rent fysiologiske på hvordan øret fungerer, til dukkespill som håndverk. Her har Fortellerhuset gått inn på en ny arena – vi har ikke spilt med dukker før, men i og med at målgruppen er små barn, bestemt vi oss for å gjøre det. Gjennom kontakt med et dukketeater som har erfaring i 30 år i Oslo, og fra vår egen kompetanse med maskespill, mente vi at vi hadde nok kompetanse i ryggen til å få dette til. Vi skaffet to nydelige dukker og satte i gang. Andre elementer som skulle være med var fortelling, sang og lyd. Dramaturgien var bygd på en stødige eventyrmodell, og vi ble veldig nysgjerrig på å se hvordan det fungerte i praksis. Fra den først prøvforestillingen på Sagene med tre barnehager, hvor også HLF Buskerud var til stede, forsto vi at vi klarte å fange og holde barnas interesse. Torgeir Alvestad i stiftelsen Kanvas (tidligere Barnhageforbundet) var også med og ga nyttige tilbakemeldinger fra hans lange erfaring med barneteater. I løpet av de neste fem forestillingene forandret og utviklet vi historien for å tydeliggjøre temaet for barna.

Historien er bygget på tre lag:

1. En gutt besøker legen for å få råd om øreverk og legen forteller han mer om hørsel.
2. Historien som legen forteller om *Prinsen med de store ørene* som reiser ut i verden for å redde sin hørsel og for å redde barnehagen fra Skriketrollet.
3. Det som skjer inne i ørene til Prinsen.

Forestillinger

Våren 2006 spilte vi 24 forestillinger for 51 barnehager. Høsten 2006 spilte vi 12 forestillinger for ca. 16 barnehager. I tillegg spilte vi på Landsmøtet til HLF, samt ga to ekstraforestillinger for HLF Hedemark betalt av en lokal Rotary klubb i 2007 har barn

fra 16 skoler hatt besøk av forestillingen. I tillegg har fire skoler vært på besøk og sett forestillingen på de skolene vi har spilt. En skole hadde også besøk av de eldste fra barnehagen. Ca. 750 barn så forestillingen våren 2007. I 2008 ha vi spilt forestillingen for 7 skoler (1.-3. kl og noen steder også for 4. klasse) og for 7 barnehager (4+5-åringene); ca 662 barn så forestillingen i Buskerud. I tillegg har 54 barn fra Apeltun Barnehage i Bergen og ca 50 barn fra Åkeberg Barnehage I Oslo sett utdrag fra forestillingen under lansering av *Aksjon god lyd*. Styrer for Åkeberg Barnehage sa at det var pga at barna fikk forestilling og CD at hun gikk med på å ha lansering av prosjektet i barnehagen.

Barna har fulgt med og vist stor interesse hele veien. Hvor mye dette spiller inn i barnhagenes og småskolens daglige opplevelse av støy er vanskelig å si, men personalet har vært positivt interessert og spurt om oppfølging i forhold til innhold. Det indikerer at temaet er aktuelt i mange barnehager og småskoler, hvilket prosjektet har møtt gjennom å utvikle og tilby kurs, pedagogisk materiell og en CD med forestillingen.

Kurs

Det ble avholdt fem kurs. Hvert kurs var på fem timer. Det var mellom åtte og ti deltakere på hvert kurs. Det var god stemning under kursene og deltagerne ga uttrykk for at de var fornøyde med innholdet. I ettertid har vi fått tilbakemelding fra flere av dem om at de har prøvd ut det de lærte på barna: Responsen fra barna har vært god, både på lytteleker og fortellinger som det ble jobbet med under kurset.

På kurset arbeidet vi med lytteleker, fortellerøvelser og med å lære historier. Hver enkelt kursdeltager hadde med seg minst to lengre historier tilbake til barnehagen. Det er disse vi har fått tilbakemeldinger på har fungert fint. Det er likevel lite med fem timer. For mange av kursdeltagerne hadde det vært nødvendig med mer tid, for å bli trygge på sin egen fortellerstemme. Antall kurs ble redusert noe pga. manglende påmelding i startfasen. Her var vi imidlertid litt for raske med omprioriteringen, for etter hvert som kursene pågikk steg interessen idet ryktet spredte seg slik at stadig flere barnehager meldte sin interesse.

Bruk av midler i 2006

Det var i førstningen et stort antall barnhager som ønsket seg forestillinger, mens interessen for kursene var mindre påtagelig. Det ble derfor overført midler fra kurs til å spille flere forestillinger. Etter at kursene var holdt og pengene brukt opp, kom det mange henvendelser med ønsker om kurs – men da var det dessverre ikke økonomisk mulig å få til dette.

Forestilling tok lengre tid til å utvikle enn planlagt, så noen av midler fra Diverseposten på budsjettet er blitt brukt til dette. Fortellerhuset har så gått betydelig inn med arbeidsinnsats i tillegg. I etterpåklokskapens navn burde vi ha gått en ny runde med markedsføring av kurs etter at første kursrunde var avsluttet. Men på den annen side har flere barn enn planlagt fått oppleve forestillingen.

Bruk av midler 2007

I 2007 ble midlene hovedsaklig benyttet til å prøve ut og spille forestillingen på skoler, til utvikling av det pedagogiske materialet og til produksjon av CD-en.

CDproduksjonen innebar tilretteleggingen av fortellermateriale for innspilling på CD og var mye mer omfattende enn vi hadde forutsett. Vi brukte også midler på å få komponert og spilt inn musikk til CD-en i tillegg til at det ble diktet noen nye sanger. Vi fikk dessuten laget en ny dukke til forestillingen, da leieavtalen vi hadde med den første dukken utløp.

Bruk av midler 2008

CD og Pedagogisk Materiell er trykket og distribuert til ca 6 000 barnehager. Forestillingen er blitt vist for 376 Barn i Hurum og 286 Barn i Hole. Det vil si at ca 662 barn fra 7 skoler og 6 barnehager har sett forestillingen i Buskerud i 2008.

I tillegg har vi spilt utdrag av forestillingen og presentert CD-en under lanseringen av *Aksjon god lyd*, for Barn i Bergen og i Oslo.

Samarbeid

Samarbeid med HLF og Buskerud Fylkeslag av HLF har i de første fasene vært spennende og godt. Vi har opplevd at begge disse partene har vist stort engasjement i prosjektet. Spesielt i den formelle og den administrative delen har vi hatt god hjelp fra HLF og Buskerud Fylkeslag av HLF. I HLF Buskerud har det vært en del utskiftninger i styret: I løpet av prosjektperioden har vi forholdt oss til tre fylkeslagsledere, hvilket har bydd på noe merarbeid for oss og gjort det vanskelig å holde fylkeslaget 100 % oppdatert i prosjektet. Men vi opplever ikke at dette har gått nevneverdig ut over selve prosjektet, da målsetningen for både produkt og gjennomføring har vært klare helt fra starten og fordi vi i Fortellerhuset har lang og bred erfaring i å produsere og gjennomføre kunstneriske og kunstpedagogiske prosjekter.

Når det gjelder organisering av forestillinger ble Fortellerhuset og Buskerud Fylkeslag av HLF i utgangspunktet enige i at lokallagene skulle ta seg av kontakt med barnhagene, slik at dette kunne virke som markedsføring for lokallagene ved at de hadde noe spennende å tilby. Dette fungerte fint i begynnelsen, men siden aktiviteten i lokallagene hovedsakelig er basert på frivillig arbeid viste dette seg å bli vanskelig for lokallagene. Derfor tok Fortellerhuset over kontakten med barnhagene.

Begge organisasjonene opplever dette som et verdifullt prosjekt, og vi håper og tror vi får til en videreføring av prosjektet.

For at Fortellerhuset skal fortsette å holde gløden for prosjektet oppe, er det svært viktig for Fortellerhuset at konseptet blir respektert som åndsverket til de tre fortellerne; Georgian Keable, Per Jostein Aarsand og Beathe Frostad. Det vil si at den videre utviklingen av konseptet må skje i tett samarbeid med disse kunstnerne.

Kap 3. Resultater og resultatvurdering

Det er vanskelig å måle konkrete virkninger i en type prosjekt som dette. Men vi vet at vi har utviklet et vokabular – rundt hørsel og det skjøre hørselsorganet – som barn kan forstå. Vi har satt fokus på hørselsskadeforebygging, gjennom forestillinger og ved å tilby førskolelærere og småskolelærere et pedagogisk verktøy de kan benytte seg av. Helt konkret har vi laget en ny forestilling, som er blitt inkludert i Fortellerhusets repertoar. Vi har også laget en CD med et tilhørende pedagogisk hefte. Som gjennom støtte fra Trygg Vesta er sendt ut til 6 000 barnehager. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra kulturkontakter i kommunene, samt fra lærere og barnehagepersonale.

Sist, men ikke minst: Responsen fra barna har vært god. Etter premieren på forestillingen sa da også en medarbeider hos samarbeidspartneren akustikkfirmaet Brüel & Kjær: *Jeg har jobbet med bevisstgjøring av barn i 20 år, og aldri har jeg opplevd et mer vellykket opplegg.* På denne bakgrunn konkluderer vi entydig med at forestillingen når målgruppen.

Vi har allerede fått flere henvendelser om å sende ut informasjon, og støttes gjennomgående til å videreføre vår form for forebyggende arbeid mot støyskader. I den forbindelse har det vært gledelig å kunne informere interesserte om kurstilbudet, CD-en og det pedagogiske materialet.

CD

Da vi begynte arbeidet med å tilpasse historien til lydformat på CD, fikk vi erfare at dette var en langt større jobb enn vi i utgangspunkt hadde trodd. Vi har fra tidligere av erfaring med å lage CD, men da med utgangspunkt i materiale bestående av ren fortelling og musikk. I og med at vi i denne forestillingen også hadde et spill med dukker og figurer, samt en struktur som fungerer live og ikke nødvendigvis på CD, fikk vi et omfattende arbeid med tilpasning til det valgte formatet. Resultatet ble omskriving av store deler av historien. Det ene stipulerte dagsverket som skulle brukes til tilpassing, ble til to ukers arbeid for tre personer. Ideelt sett skulle vi gjerne hatt midler til å gå en runde til med musikerne, for å jobbe frem mer variasjon i musikk når det gjelder tempo og rytme. Når det er sagt, skal det også fremholdes at den endelige versjonen er av god hørespillkvalitet.

Pedagogisk materiell

Det er blitt utarbeidet et hefte med pedagogisk materiell. Dette materialet er vinteren 2008 til uttesting i fem barnehager, med sikte på å inngå i en nasjonal satsing HLF har iversatt på forebygging av hørselsskader i barnehager og småskolen.

Presse

Prosjektet er blitt behørig medieomtalt i Buskerud, i så vel aviser som fjernsyn: *TVModium* hadde et innslag om prosjektet i forbindelse med forestillingspremieren på Modum. Avisen *Bygdeposten, Vikersund og Hallingdølen*, som dekker Hallingdal, har også omtalt satsingen. Vi har dessuten fått omtale i tidsskriftet *Din hørsel* (nr. 2 i 2006) med oppslaget "Vellykket premiere for prinsen" og i *Yrkeshygieniker* (nr. 2 i

2007). I august 2007 ble prosjektet presentert under Extrasendingen til NRK. Prosjektet ble også presentert på *Norsk yrkeshygienisk forenings* høstkonferanse 2007 i Trondheim. I samarbeid med HLF sin *Aksjon god lyd*, fikk vi dekning i lokalpresse over hele landet, ca 50 oppslag i nettaviser. Artikkel i Dagbladet, 11.09.08. Dagsavisen 11.09.08. VG nett 14 april. Harstad tidene, Byavisen, Fanaposten, Helgesand arbeiderblad, Bergen Arbeiderblad, Halden Dagbladet, Din hørsel, Likemannsnytte, Byavisen Bergen og ANB.

Kap 4. Oppsummering / Konklusjon / Videre planer

Forestillingen er blitt en integrert del av Fortellerhusets repertoar. Prosjektet presenteres også på vår hjemmeside. Dette er et ledd i arbeidet med å gjøre *Prinsen med de store ørene* kjent for flere.

Buskerud Fylkeslag av HLF ved Grete Freitag, presenterte i den forbindelse prosjektet på Yrkeshygienikernes konferanse i Trondheim høsten 2007. Vi har også spilt forestillingen på HLFs landsmøt. Vi vil sende ut informasjon om forestillingen og andre prosjektprodukter til alle fylkeslagene i HLF. Hensikten med det er å bringe forestillingen ut på turne i flere fylker, blant annet ved å søke turnemidler gjennom fylker og kommuner i samarbeid med HLFs fylkeslag.

Vi arbeider for å kunne tilby barnehager og småskoler det pedagogiske kursopplegget som er blitt utviklet i prosjektet.

Vi er i kontakt med to store forlag i forhold til å få laget en bokversjon av fortellingen.

CD og pedagogisk hefte inngår også i HLF sitt forebyggende satsningsarbeid – *Aksjon god lyd*.

Endelig vil vi fremover jobbe for å få frem formidlingsavtaler med Biblioteksentralen, Lydbokforlaget, Barnas bokklubb og NRK Barnetimen.

Vedlegg 1: Rapport fra Grete Freitag

Som kontaktperson mellom Buskerud Fylkeslag av HLF og lokallag i Hallingdal - Flå og Nes Hørselslag, Gol og Hemsedal Hørselslag, samt Hol og Ål Hørselslag hadde jeg gleden av å få være tilstede ved forestillingen *Prinsen med de store ørene*, fremført av Fortellerhuset ved Beathe Frostad og Georgiana Keable på Gol samfunnshus 19. april 2006.

Lokallagene hadde samlet ca 70 barn samt mange voksne av personalet fra de forskjellige barnehager. Fra Buskerud Fylkeslag møtte tre styremedlemmer. Fra lokallagene i Hallingdal møtte representanter fra Flå og Nes samt Hol og Ål hørselslag

Det var første gang referent fikk anledning til å se forestillingen, - og opplevelsen ga overraskelse, glede og mange gode tanker om budskapet som her ble fremført.. Overraskelse over hvilket stort arbeid aktører fra Fortellerhuset har nedlagt. Historien - fremføring av stykket, - og hvilke administrasjon det må være å reise rundt med nødvendig utstyr. Her var det dukker og ”flimrer” i mengder.

Fortellingen – eventyret – ble fremført av Beathe Frostad og Georgiana Keable. Disse to fremførte fortellingen på en slik måte at alle tilstedeværende nærmest ble ”bergtatt”.

Ca. 70 barn sitter helt stille i 45 minutter, - bare det viser hvilke kraft fortellingen har!

Barna lyttet til historien, de sang og de klappet.

For meg som voksen ga fortellingen en god følelse av å se barn så engasjert over et så viktig tema som det å ivareta hørsel er. Det ga en ettertanke om hvor viktig det er å kunne hjelpe hverandre i vanskelige situasjoner og om hvor mye et vennskap kan gi.

Her fikk vi høre om prinsen som ikke lenger kunne høre maurene snakke etter et kraftig smell, - mens livet til tross dette var godt da andre venner kunne formidle budskap - og gi hjelp.

Ettertanken gir en god følelse av å få tilhøre en organisasjon som arbeider for å forebygge hørselsskader hos barn og unge, - samt det å kunne få være til hjelp for de som allerede har en hørselsskade.

En stor takk til Helse og Rehabilitering som har gitt Buskerud Fylkeslag av HLF midler til å kunne gjennomføre prosjektet *Prinsen med de store ørene*.

En stor takk til Fortellerhuset som har skrevet en lærerik historie og for alt arbeid som blir nedlagt ved å reise rundt slik at budskapet kommer frem til barna.

Og en stor takk til lokallagene i Hallingdal fra Buskerud Fylkeslag for alt forarbeid som er gjort i forbindelse med forestillingen på Gol.

Grete Freitag

ref./Buskerud Fylkeslag av HLF

Vedlegg 2: Tilbakemeldinger fra lærere

Her er noen av tilbakemeldingene fra skolene på forestillingen *Prinsen med de store ørene*:

"Jeg syntes det var en veldig fin forestilling, samtidig som den hadde et viktig budskap til ungene.. De satt som tente lys igjennom hele forestillingen. De levde seg veldig inn i fortellingen og var veldig ivrig etter å svare når de fikk spørsmål. Flimrene som de laget av engangshansker ble en suksess. Det var mange som skulle hjem å lage seg flimrer, etter at det var noen som fikk dette på slutten av forestillingen."

Anita Selbo ved Efteløt skole

"Forestillingen var veldig artig. Skuespillerne fikk med seg elevene, fortalte bra og lærte oss en sang. God innlevelse – absolutt bra for 1.klasse!"

Merete, Kongsgårdmoen skole.

" Det var på mange måter en forestilling som "tok det hele litt ned" ved lavmæltet, enkle virkemidler, nærhet og intimitet, noe unger har godt av i en ellers litt oppjaget tid. Det var også en del involvering av barna i form av sang, gjentakelse og bevegelser, i det hele tatt var det godt tilpassa små unger. Litt paradoksalt at det ble for lavt for en av elevene som har hørselstap. Fin opplevelse for elevene."

Ronny Johansen, Gamlegrendåsen skole

Vedlegg 3: Artikkel i *Din hørsel* nr. 2/2006

Vellykket premiere for Prinsen

Da Skriketrollet lurte Prinsen til å legge øret inntil kanonen gikk bokstavelig talt startskuddet for en turne som skal forebygge hørselsskader blant barn i Buskerud.

Ved hjelp av dukker, kirurghansker og en god fortelling skal barna i Buskerud lære hvor viktig det er å ta vare på hørselen. Totalt vil det bli vist 90 forestillinger for barnehagebarn i alderen tre til seks år, noe som tilsier at flere tusen barn i Buskerud vil få gleden av å se teaterforestillingen.

- Å lytte til en historie er å se med ørene. Når man lytter, lager man bilder i hodet og de bildene blir til mange forskjellige filmer i barns hoder. Siden målgruppen er små barn kombinerer vi det å fortelle med det å spille teater, sier Per Jostein Aarsand fra Fortellerhuset.

Reise inn i lydens verden

Prinsen med de store ører er en lekende fortelling hvor Skriketrollet spiser et av flimmerhårene til Prinsen. Prinsen blir ute av stand til å høre hva sin gode venn Maurius sier og legger ut i verden for å få hjelp av feen Lydia.

Ved hjelp av enkle virkemidler, stor innlevelse og nærhet til publikum reiser Beathe Frostad og Georgiana Keable inn i lydens verden og viser hvor viktig det er å ta vare på hørselen. Forskjellig stemmebruk og lydeffekter gir eksempel på hvor fintfølede ørene er. Stillhet får barna til å tenke. Sang lærer barna enkle huskereglar. Og kirurghansken, som sprekker når Prinsen legger øret inntil kanonen, viser hvor sårbare flimmerhårene våre er for støy.

Lydia kunne ikke hjelpe Prinsen til å høre hva Maurius sier, men hun lærte ham en huskeregle; å holde for ørene, dempe lyden eller gå bort fra stedene med høy lyd.

Under premieren ved Modum kulturhus 14. februar var scenen full av barnehagebarn, som sang med og klappet i takt med Beathe og Georgiana. Og de fulgte med nesten hele tiden.

- Skriketrollet tok en av flimrene som bodde i øret til Prinsen, så den suste av gårde. Da hørte han ingenting, sier Lars Andreas som sammen med Alexander, Amalie og de andre barna i Kilden barnehage fulgte aktivt med.

- Vi har lånt et lydøre tidligere. Forestillingen var artig og bra for oss ansatte, slik at vi hele tiden er bevisst på problemstillingen. Men jeg skulle ønske at det var enda litt mer bruk av dukkene, sier Franczeska Heier ved Kilden barnehage.

Fortellerhuset har lekt seg frem til fortellingen og vil fortsette å utvikle historien under turneen.

Lars Andreas (t.v.), Alexander og Amalie fra Kilden barnehage lærte at man kan holde for ørene hvis lyden blir for høy.

- Det har vært veldig gøy å utvikle Prinsen med de store ører. Det er et veldig viktig budskap, som vi håper barna får med seg. Dessuten gjør stykket noe med oss sjøl, vi passer godt på flimrene våre, sier Georgiana og Beathe.

Satser stort på forebyggende arbeid

Buskerud fylkeslag av HLF har tidligere investert i 14 lydører som lånes ut til barnehager. Med forestillingen "Prinsen med de store ører" tar fylkeslaget det forebyggende arbeidet blant barn enda et steg videre.

- Bruk av lydører har gitt gode resultater. Støynivået i barnehagene har blitt lavere, det har blitt mindre skriking blant barna og hørselshemmede barn melder om bedre trivsel. Med denne teaterforestillingen vil vi forebygge skader på hørsel og stemmebånd, sier Per Oddvar Hvaal, nestleder i fylkeslaget. Sammen med leder Einar Flathen og tinnituskontakt Bård Backe var han godt fornøyd med premieren.

- Dette er en forestilling som vil vekke oppsikt rundt omkring, dette er noe helt unikt, sier Flathen som har vært primus motor for prosjektet.

Neste stopp for Prinsen med de store ører, er i Lier 9. mars. I tillegg til teaterforestillingen skal det utvikles et kurs for barnehageansatte og en cd med materiell fra forestillingen og kursopplegget. Prinsen med de store ørene finansieres av stiftelsen Helse og Rehabilitering. 295.000 kroner er satt av til forebyggingsprosjektet som skal gå over to år.

Representanter fra HLF og Fortellerhuset var godt fornøyd med premieren i Modum kulturhus; Einar Flathen (t.v.), Per Jostein Aarsand, Beathe Frostad, Bård Backe, Georgiana Keable, Steinar Birkeland og Per Oddvar Hvaal. Fotos: Trym Helbostad

Sist oppdatert av trym helbostad, 16.02.2006

Vedlegg 4:

Turneoversikt 2006 (A), 2007 (B) og 2008 (C)

A: Turneoversikt 2006

6. mars

Sørbyløkka barnehage

9. mars

Haugerstad barnehage, Lierbyen

13. mars

Hennummarka Barnehage

Hennummarka 6

3408 Tranby

40 barn

Utsikten Barnehage

Utsikten

3425 Reistad

25-30 barn

14. mars

Tranby Andelsbarnehage

Tranbylia 5

3408 Tranby

15. mars

Sydskogen og maurtoppen barnhage

Torsvei, 180 Bødalen

Røyken

Røyken Park- og Barnehage

Hesthagen Familiebarnehage

18. mars

Damvik Barnhage

Skolegate 19, Drammen

Marienlyst og Stromsø barnhage

Knoffsgate 20

Drammen

Brannposten barnhage

Løkebergveien 6
Drammen

19. april

Hallingdal

Samlet forestilling for fem barnhager

20. april

Felles forestilling i Borgestad

forsamlingslokale for flg to barnehager:

Borgestad Barnehage

Ringeriksveien 314
3408 Tranby

Bakkeli Barnehage

Grønnlundveien 16
3400 Lier

Totalt 55 barn

Felles forestilling i ”Festsalen” for flg to barnehager:

Foss Barnehage

Sykehuset Buskerud HL
Psyk avdeling Lier, 3400 Lier
3400 Lier

Borge Barnehage

Sykehuset Buskerud HF
Psyk avdeling Lier, 3400 Lier
Totalt 70 barn

Felles forestilling på Samfunnshuset, Lierskogen for flg tre barnehager:

Heia Barnehage

Ovenstadveien 7
3420 Lierskogen

Nedre Stabæk Barnehage

Drammensveien 292
3420 Lierskogen

Regnbuen barnehage

Samfunnshuset
3420 Lierskogen
Totalt 70 barn

22. mai

Nøste Barnehage

Bachesvei 8
3400 Lier
60 barn

23. mai

Felles forestilling i Dambråtan for følgende to barnehager:

Dambråtan Barnehage

Fagerliåsen 12

3410 Sylling

Valstadhaug Korttidsbarnehage

Valstadhaug (0830-1445)

3410 Sylling

Svensedammen/Jord

brekkskogen barnehager

Jarlsbergsv. 203

Totalt 23. mai: 50 barn

24. mai

Morbergtoppen Barnehage

Nyveien 39

3470 Slemmestad

Kongerud og Svensedammen barnhage

Bernåsbakken 8

Drammen

Hallermoen barnhage

Vergveien 15

Drammen

B: Turneoversikt 2007

14. februar

Modum kommune

Premiereforestilling

9 barnhager til stede

Sagene samfunnshus

Oslo

6 barnehager til stede

6. mars

Sørbyløkka barnehage

Drammen

9. mars

Haugerstad barnehage
Lierbyen

16. april

Wenersborg skole
Gesellvn. 5
Tlf. 32770877
Kulturkontakt Torbjørg Myhre
39 elever på 1. trinn

Kongsgårdmoen skole

Fleischersvei 4
Tlf. 32866780.
Kulturkontakt Merete Lie Ottersen
32 elever på 1. trinn + 12 elever fra **Berg skole**

18. april

Raumyr skole
Raumyrvn. 18
Tlf. 32866080
Kulturkontakt Kristin Engesnes
32 elever på 1.trinn + besøk av 17 elever fra **Kongsberg International School**

Madsebakken skole

Kongsbakken 6
Tlf. 32299010,
Kulturkontakt Eva Tovsrud Knutsen
45 elever på 1. trinn + besøk av elever fra **Montessoriskole**

19. april

Gamlegrendåsen skole
Chr. Sindingsvei 25
Tlf. 32770677
Kulturkontakt Mette Marie Toresen
46 elever på 1. trinn

Efteløt skole

Skollenborg
Tlf. 32726940
Kulturkontakt Ann Elin Urdal
14 elever på 1.trinn.
Besøk av 12 elever fra **Hvitvingfoss skole.**

4.juni

Ringmoen skole
Fådeltskole
Ringene, 3525 HALLINGBY
Tlf. 32 13 66 28

Hallingby skole

Hallingby skole
3525 HALLINGBY
Tlf. 32 17 94 60

7. juni**Heggen skole**

Fådelt skole
Heggen
3518 HØNEFOSS

Sokna skole

3534 SOKNA
Tlf. 32 10 96 10

8. Juni**Tyristrand skole****Vegård skole**

Fådelt skole
Åsa
3512 HØNEFOSS
Tlf. 32 13 41 03

12. juni**Kirkeskolen**

Tlf. 32135196
19 elever + 3-4 kl. = 34 elever

Veien skole

Barneskole
Veienkollen 20
3517 HØNEFOSS
Tlf. 32170560

13. juni**Eikli skole**

Barneskole
Osloveien 2
3511 HØNEFOSS
Tlf. 32 12 25 89

Vang skole

Barneskole
Fløytingen 95
3514 HØNEFOSS
Tlf. 32 17 14 70

C: Turneoversikt 2008

21. oktober

Røyse skole

3. klasse Røyse skole: 20 barn
Naturbarnehagen: 23 barn 5 åringer
Helgelansmoen barnehage: 4 barn

22. oktober

Røyse skole

1. + 2. trinn: 40 barn

23. oktober

Vik skole

1. + 2. trinn: 60 elever
3. klasse: 31 elever
Vik barnehage: 15 barn

6. november

Sundvollen oppvekstsenter
1. klasse og Sunvollen barnehage.
2. og 3. klasse

1. desember

Kana Barnehage: 10 barn
Folkestad skole: 100 elever
Sætre skole: 116 elever

2. desember

Tofte skole: 80 elever
Filtvet skole: 70 elever